

2. Вплив війни на молодь. Україна. URL : <https://cedos.org.ua/researches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/>

ТІТКОВА Аліна Юрївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків);

ЧЕРКАШИН Андрій Іванович

к.психол.н., доц., Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ У ЦИВІЛЬНЕ ЖИТТЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Після початку повномасштабного вторгнення постало питання підтримки сімей військових, зокрема психосоціальної допомоги. Дружини бійців стикаються з новими викликами: тривогою за чоловіка, вимушеним переселенням, пошуком роботи, емоційною нестабільністю та збільшенням відповідальності. Психосоціальна підтримка допомагає людям адаптуватися до складних обставин, відновити ресурси та зміцнити соціальні зв'язки. Психологічна допомога включає консультування, тренінги та психотерапію, які спрямовані на стабілізацію емоційного стану та покращення якості життя. Соціальна підтримка ґрунтується на збереженні родинних, дружніх і громадських зв'язків, що сприяє відчуттю єдності та безпеки [1].

Соціальна підтримка має кілька ключових складових: емоційну (довіра та турбота з боку близьких), інструментальну (фінансова допомога, соціальні послуги), інформаційну (доступ до знань про психічне здоров'я), групову (взаємодопомога в громадах) та релігійну (духовна підтримка). Соціальна підтримка має кілька ключових складових: емоційну (довіра та турбота з боку близьких), інструментальну (фінансова допомога, соціальні послуги), інформаційну (доступ до знань про психічне здоров'я), групову (взаємодопомога в громадах) та релігійну (духовна підтримка). Особлива увага приділяється військовим та їхнім сім'ям, оскільки міцні родинні зв'язки є важливим фактором психологічної стабільності як під час служби, так і після її завершення [1].

Повернення ветерана чи ветеранки додому супроводжується соціальним дистанціюванням, оскільки вони звикли до специфічного військового середовища. Важливо відновлювати довіру та сімейну структуру. Пошук нових життєвих сенсів після повернення є ключовим етапом адаптації. Ветерани можуть прагнути змін у професії, соціальному колі, пережити кризу цінностей. Робота соціальних фахівців має допомагати у визначенні цілей та використанні сильних сторін. Етап унормування життя передбачає адаптацію до мирних умов із врахуванням військового досвіду. Якщо реабілітація не буде успішною, можливі деструктивні моделі поведінки, що вимагає постінтервенційної підтримки. Ризики реадaptaції включають зневіру у власні сили, втрату життєвих орієнтирів та

самооцінки, особливо для тих, хто повернувся з фізичними чи психологічними травмами. Соціальна робота має бути спрямована на підтримку впевненості у своїй спроможності будувати майбутнє [1].

Ветерани часто стикаються з правовими труднощами, пов'язаними з отриманням пільг, медичної допомоги, компенсацій та захистом трудових прав. Забезпечення доступу до безкоштовної правової допомоги через консультації з юристами, гарячі лінії та освітні заходи допоможе ветеранам краще орієнтуватися в правових питаннях. Співпраця з неурядовими організаціями дозволить об'єднати ресурси для більш ефективного правового захисту ветеранів [2].

Ветерани з інвалідністю потребують адаптації робочих місць відповідно до їхніх фізичних можливостей. Фізичні травми та протезування вимагають якісної реабілітації, яка є ключем до соціальної реінтеграції та відновлення дієздатності. Роль держави – забезпечити доступне лікування, реабілітаційні послуги та створити зручні умови для пересування ветеранів у міському середовищі [2].

Військові можуть мати низьку готовність до змін через прагнення до стабільності та рутинності, характерне для бойових умов. Важливо давати їм простір, не тиснути з розпитуваннями про бойовий досвід і не вимагати негайної адаптації. Рекомендації для родин ветеранів включають підтримку у спілкуванні з близькими та бойовими побратимами, розподіл обов'язків у родині, компроміси та уникнення тиску або нав'язування власної думки щодо подальшого життя ветерана. Натомість важливо висловлювати турботу та розуміння [1].

Реінтеграція ветеранів – це складний і багатогранний процес, що потребує скоординованих зусиль держави, суспільства та сімей військових. Держава відіграє ключову роль у поверненні ветеранів до мирного життя, адже узгодженість її дій, своєчасне планування та врахування потреб суспільства визначають успішність цього процесу. Суспільство має бути готовим до повернення військових, адже їхній досвід та світогляд сформовані військовими умовами: дисципліною, правилами, побратимством і мотивацією до виживання. Ветеран – це не просто людина, яка завершила службу, а особистість із унікальним досвідом, що потребує розуміння, підтримки та поступової адаптації до цивільного життя [2].

Отже, реінтеграція ветеранів – це складний процес, що потребує комплексного підходу з боку держави та суспільства для подолання психологічних, соціальних та економічних викликів. Забезпечення доступу до психологічної підтримки, медичних послуг та програм професійної підготовки є ключовими елементами успішної адаптації військових до цивільного життя. Досвід інших країн у сфері реінтеграції ветеранів є цінним ресурсом для України та може допомогти вдосконалити національні програми підтримки [2].

Список джерел інформації

1. Борисова О.О. Психореабілітація військових і членів їхніх сімей : навч. посіб. Одеса, 2024. 342 с.;
2. Ніжейко К.А., Ковалівська К.В. Реінтеграція ветеранів у цивільне життя: міжнародний досвід та особливості в Україні. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 67.